

A talajtani információk és a gazdálkodást érintő szakpolitika összekapcsolása

A talaj fenntartható használatára vonatkozó kutatások összegyűjtésére és a gazdák által alkalmazható ajánlásokra van szükség - mondják a program vezetője svájci National Hub tagjai.

Szerző: Gina Garland

A svájciak jól tudják, hogy a termőföld fontos természeti erőforrás. Ennek ellenére a talajtani információk és a mezőgazdasági szakpolitika között nincs meg a teljes összhang. A politikusok, a tudósok és a szakemberek azonban megteszik a szükséges lépéseket ennek a kapcsolatnak a javítása érdekében.

A svájci mezőgazdaságnak számos a társadalmat és egyéb kihívást érintő célja van

A svájci mezőgazdasági célkitűzések magukban foglalják a növekvő népesség igényeinek megfelelő élelmiszer-ellátást, a fenntartható termelési módszerek alkalmazását, a táj szépségének és sokszínűségének biztosítását, valamint a vidéki megélhetés fenntartását. Ezek a célok bármely ország számára ambíciózusak lehetnek, de Svájcban különösen nehéz ezeket a célokat elérni olyan környezeti korlátok miatt, mint például a meredek lejtőkkel rendelkező földterület magas aránya, a hegyvidéki térségekben a kedvezőtlen éghajlati viszonyok és a viszonylag kis méretű gazdaságok, amelyek nem kedveznek a nagyobb méretű gépek használatának (2018-ban Svájcban az átlagos gazdaságméret 20,5 ha volt).

A sokféle cél elérése érdekében különféle szakpolitikai intézkedéseket hoznak, hogy a lehető legtöbb gazdálkodó környezettudatos gazdálkodási gyakorlatot alkalmazzon. Nem meglepő, hogy ezen intézkedések közül több a talaj fenntartható használatára irányul. Michael Zimmermann, a Szövetségi Mezőgazdasági Hivatal Agrár-környezetvédelmi Rendszerek és Tápanyaggazdálkodás Tanszékének tudományos tisztviselője felel a talajhasználat kvantitatív vonatkozásaival kapcsolatos kérdésekkel kormányzati szinten. Véleménye szerint Svájcban termőtalajokat leginkább a talaj tömörödése, eróziója, és szerves anyag tartalmának csökkenése, illetve a szerves és szervetlen szennyezés károsítja. Gudrun Schwilch, a Szövetségi Környezetvédelmi Hivatal Talajügyi Osztályának vezetője is ezt a nézetet vallja.

Mint a svájci kormány kiemelkedő szereplői, Michael és Gudrun keményen dolgoznak ezen kihívások leküzdésében, azáltal is, hogy elősegítik a környezettudatos gazdálkodási gyakorlatok végrehajtását elősegítő mezőgazdasági szakpolitika bevezetését.

A gazdálkodási gyakorlatok kombinációját számos tényező befolyásolja

A környezettudatos gazdálkodási gyakorlatnak követnie kell a Szövetségi Környezetvédelmi Hivatal általános környezetvédelmi előírásait, amelyek célja a vízvezetők védelme, a kémiai szennyezés kockázatának csökkentése és általánosságban a talaj védelme. Ezen általános és minőségi iránymutatásokon túl a gazdálkodókat pénzügyileg is ösztönözni kell arra, hogy kövessék a környezettudatos gazdálkodási gyakorlatot. Abban az esetben, ha kormány által jóváhagyott módszereket alkalmaznak támogatásban részesülnek. Ha például a gazdák szövetségi szinten támogatást szeretnének igényelni, akkor számos olyan alapvető eljárást kell követniük, amelyek az ökológiai teljesítményről szóló igazolás jelentő PEP (Proof of Ecological Performance) tanúsítvány irányelveiben megtalálhatók.

Ha ezek a feltételek teljesülnek, a gazdák további támogatást kaphatnak a „Direkt kifizetések” nevű programban egy vagy több további gazdálkodási gyakorlat elvégzéséhez. Például a „Hatékony erőforrás-felhasználás” kategóriában a gazdálkodók támogatásokat kaphatnak a kémiai növényvédő szerek használatának csökkentésére vagy megszüntetésére, valamint a három különféle csökkentett vagy szántást nélkülöző talajművelés egyikének alkalmazására: „no-till”, azaz direktvetés, csökkentett talajművelés és sávos talajművelés. Ezen felül támogatásokat kaphatnak a „talajkímélő termelési rendszerek” használatára is, amelyek elősegítik az extenzív- vagy az ökológiai gazdálkodásra történő átállást. Az ilyen gyakorlatok követése esetén a gazdáknak meghatározott, éves összeget fizetnek hektáronként. A legfrissebb felmérés szerint 9 125 gazdaság, 70 688 ha területen, a támogatások igénybevétele érdekében a fentiek közül legalább az egyik csökkentett talajművelési eljárást alkalmazta. Az ilyen gyakorlatok bevezetésének egyik fő célja a talaj szerves anyagának (SOM) fenntartása vagy akár növelése.

„A talaj szerves anyagának kulcsfontosságú szerepe van a talaj termékenységében, és közvetlenül véd a tömörödés és az erózió ellen. Ezenkívül a megfelelő szervesanyag-tartalom a talajban hozzájárul az éghajlatváltozás enyhítéséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz” - mondja Michael. „A talaj szerves anyag tartalmának megőrzése egyszerre szolgálja a talajminőség fenntartását és javítását, valamint az éghajlatváltozás enyhítését és az ahhoz való alkalmazkodást.”

A talajra gyakorolt közvetlen hatások még nem ismertek

Annak ellenére, hogy Svájcban sok környezettudatos gazdálkodási gyakorlat működik, azok közvetlen talajra gyakorolt hatása nem ismert. Ennek oka az, hogy a nemzeti és regionális monitoring kampányok keretében összegyűjtött talajra vonatkozó adatokat nem úgy értékelik, hogy meghatároznák belőlük a különféle gazdálkodási gyakorlatok talajminőségi mutatókra gyakorolt hatását. A Nemzeti Talajmonitoring Program megközelítőleg 100 telephely talaját gyűjti Svájcban és elsősorban a talaj fizikai és kémiai tulajdonságait (azaz a pH-t, textúrát, szennyező anyagokat stb.) határozzák csak meg, bár most már további biológiai paramétereket is mérni kezdenek. Az „Agrár-környezetvédelmi Monitoring” program évente

megközelítőleg 350 gazdaságban gyűjt talajmintát. A programban gazdálkodáson alapuló különféle mutatókat mérnek, amelyek leírják az agrárpolitika talajminőségre gyakorolt hatását. Ezenkívül sok kantonnak megvan a saját talajinformációs rendszere, de sajnos az egyes kantonokban összegyűjtött információk eltérőek és nemzeti szinten nem szabályozottak.

Tekintettel arra a tényre, hogy a különböző gazdálkodási gyakorlatok talajtulajdonságokra gyakorolt hatását jellemző talajinformáció kevés vagy hiányzik, nem lehet meghatározni az egyes gyakorlatok közül melyik és milyen kombinációban járulnak hozzá talajok minőségének megőrzéséhez, és milyen mértékben.

„Nagy szakadékot látok a kutatás és a politikai döntéshozók, valamint a gazdák között. Jelentősen javítanunk kell a tudás átadását”- mondja Michael. „Ezenkívül - tette hozzá Gudrun - „egyszerű és könnyen alkalmazható mutatókra van szükségünk a szakpolitikai célok felé tett előrehaladás mérésére”.

Mind Gudrun, mind Michael részt vesz az EJP Soil programban, mint a svájci National Hub tagjai, képviselve az igényeket és a nézeteket a politikai döntéshozatal szempontjából.

Közös kutatási eredmények a gyakorlatban

2020 májusában a Svájci Szövetségi Tanács „Nemzeti Talajstratégiát” határozott meg, amely felvázolja a talaj, mint erőforrás fő veszélyeit és lehetőségeit Svájcban. Ez együtt jár a „Talajkompetencia Központ” bevezetésével, amelyet a svájci kormány finanszírozott 2019-ben. Ennek célja a talajkészlet fenntartható használata és a talajvédelmi intézkedések érvényesítése. Azt tervezik, hogy először összegyűjtik és harmonizálják az országban az összes rendelkezésre álló talajinformációt. Ha ezt befejezték, akkor elkezdik szabványosítani a nemzeti felmérési és elemzési módszereket, kidolgozzák a műszaki szabványokat a talaj feltérképezésére, majd kialakítják a sürgető nemzeti információs és szolgáltatási platformot. Végül ezt az integrált rendszert fogják használni a talajinformáció értékelésére szolgáló módszerek kidolgozására, amelyek ezt követően elősegítik a mezőgazdasági szakpolitika tájékoztatását.

„Könnyen érthető ajánlásokra van szükségünk a politikai döntéshozók számára. A gazdáknak pedig könnyen használható eljárásokat kell ajánlani, hogy fel tudják mérni és alkalmazni tudják azokat gazdálkodási gyakorlatokat, amelyek a talaj szervesanyag szintjeinek javítása érdekében szükségesek” - mondta Michael Zimmermann és Gudrun Schwilch.

Gudrun és Michael egyaránt nagy lehetőségnek tartja, hogy a jelenlegi és jövőbeli kutatási eredmények gyakorlati megvalósításra kerülnek az EJP Soil program keretében. Remélik, hogy az EJP Soil program képes lesz összegyűjteni és lefordítani a számos nemzeti és európai talajkutatási projekt korábbi kutatási eredményeit könnyen alkalmazható és kezelhető ajánlásokba. Az így szerzett eredményeket a talaj fenntarthatóbb felhasználására fordíthatják Svájcban és egész Európában is.